

זרע שמשון

רבי שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמה רבא
מן שמאי ועינים תראה בנים
ובני בנים כשתילי זיתם סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומזוני טבי.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הנה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ח"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
ברוצאות חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להנה"ק מקו"י גלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמוהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם, כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יחיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבשו בי תונכי.

אתוון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסייע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

צדקת הצדיק

רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

שערי זבול

רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

מלליצי יין עשר

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס ז"ע

והיה עקב תשמעון וגו' וברכך והרבך וברך פרי בטנך וגו'. יש לדקדק הלא אמרו (קידושין לט:): שאין מקבלים שכר בעוה"ז על קיום המצוות. וכן דרשו (עירובין כב.) 'היום לעשותם, ולמחר לקבל שכרם'. ואילו כאן מצינו שכר על קיום המצות אף בעוה"ז. ויש לבאר, דמי שעושה יותר מחובתו, שאינו מחפש תמיד לעשות רק את המוטל עליו ולהיפטר מחובתו, אלא תמיד בכל עת מתבונן איזה מצוה יכול לקיים, והיינו שהוא חסיד שמתנהג לפנים משורת הדין, ומקיים ומהדר על המצוות אף באופן שאינו חייב, אף מן השמים יעשו עמו לפנים משורת הדין, ונותנים לו קצת שכר אף בעוה"ז. וזה כוונת הכתוב 'והיה עקב תשמעון', בדוקא אמר 'עקב', ולא אמר 'והיה אם תשמעון', לרמז שמדובר במי שאינו מסתפק לעשות רק מה שנצטווה, אלא מוסיף כדרך החסידים לעשות תמיד בכל עת ובכל רגע, אזי 'ושמר ה' אלוך את הברית', ויזכה לכל הברכות האמורות. ד'עקב' הוא כלשון הכתוב 'ואצרנה עקב', דמשמע שמקיים תמיד בקביעות, ולא רק בזמן שהוא מחוייב. (זרע שמשון פרשתינו אות א').

ברוך תהיה מכל העמים, לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך. יש לפרש כוונת הכתוב עפ"י המדרש (ב"ר ס:יג) למה רבקה היתה עקרה, שלא יאמרו אומות העולם ברכותינו עשתה פירות. והיינו שע"י הברכה שברך אותה לבן אחיה 'אחותינו את היי לאלפי רבבה', נגרם לה היזק וצער שהוצרכה להיות עקרה. ולפ"ז מבואר כוונת הכתוב, שאמר שיראל יתברכו גם מפי כל העמים, ואעפ"כ זה לא יזיק להם, והיינו מבורכים, ולא יהיה בך עקר ועקרה. והטעם שמצינו בחז"ל שאמרו אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, ולמדו זאת ממה שמצינו שדריש בירך את דניאל, וארונה שבירך את דוד, ואף שהיה עכו"ם נתקיימה ברכתם, ולא נגרם להם קללה מחמת כן כמו שנעשה לרבקה מחמת ברכתו של לבן, משום שבאופן שהעכו"ם מברכים את האדם מחמת מעשיו הטובים וראוי הוא לכן, על זה נאמר 'אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך', שודאי

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה'ק כהדרכת הרה"צ מאראד צ"ל

אריינברענגען דאט חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי דציקים.

וואס טוהט מכן דורות ישרים:

- א ת"ח וירש וואס טוהט עס שוין אסאך יאהרן צו העלפן אידן, וועט עס טון פאר אייער ישיעה פרוואוט, באמנות, קאנפידענעשל.
- יעדע נאמען איז א באזונדערע שטיין, באזונדערע בעדה און תפלות פאר א לעבערע צייט, אלעס ווערט געטון מיט גרויס איבערגעבענעקייט, מיט כונה, במחנות, אזוי האט עס די ריכטיגע כח.
- משרייבט די גאנצע נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקעט די חלות און סיי נאכדעם אזוי ווי אלע שיעור די שטיין בלייבט אין דעם אויפגעפאר 2 וואכען.
- מאנאט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין, ביי די ריכטיגע צייטען.

דוקא אויף דעם מקובל'דיג אופן פון מכן דורות ישרים זענען ווען עס ווערט מקיים די ווערטער פון אריה'ק אויפן הארץ: **יבדל חלב - (אמרינו) ויין הארץ צו אריינשטעלן, שיהיה לנו לשמים לטובה - (סיריש) די גאנצע מענטש, וואס מ'וואלט - (וועט וואס וואונדער),** מ'קען עס געבן פון מעשה.

פאר פרטים וועט טעקסט מכן דורות ישרים

917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com

צופרידענע עלטערען פון מכן דורות ישרים זאגן:

”מיין קינד איז געווארען א אנדערע מענטש, ער וויל ענדיגען א מסכתא

”מיין ווען בענט מיין זונען מיין אויף 5 מינוט פאר סוף זמן קריאת שמע

”מיין יחזק האט גענומען א פילטער

”אין האב נישט גענומען נאכדעם נישט וויסנדיג וואס מיין בחור טוהט

”כיהאב גענומען נישט גענומען נאכדעם מיין קינדער נאכדעם מנדל ויין פאר מיין חברים קינד

ושחיתו כשרה. וכתבו התוס', דזה דוקא באופן שנימולו אחיהם כשהן גדולים ומתו, דאז פטור ממילה, דאי ביום השמיני נמולו אחיהם ומתו, אין זה פטור את אחיו, דאנו אומרים דשמא מתו אחיהם משום דלא נבלע בהם הדם, ובאופן כזה ממתינים לאח החי עד שיגדיל ויבלע בו הדם ומלים אותו. עוד כתבו התוס' אופן נוסף הפוסק את האח החי אפילו נמולו אחיהם בשמיני ומתו, כגון שהציצו בהן לפני המילה וראו שנבלע בהן דמן.

והקשה האבני נזר (ח"מ סימן קכ"ה), דמדוע כתבו התוס' דאירי שהציצו באחיו שמתו לפני המילה וראו שנבלע בהן דמן, ולא כתבו שראו באח השלישי הזה ביום השמיני שנבלע בו הדם, ולכן שוב אי אפשר לתלות ולומר שהראשונים לא נבלע בהם דם, דא"כ למה נבלע בו דמו, אלא על כרחך שלא מתו הראשונים משום שלא נבלע בהם הדם.

וז"ל: קשה לי דלמה הוצרכו התוס' באירע שהציצו בהן וראו שנבלע בהם הדם, אימא דמשום שראו בזה בשמיני שנבלע בו הדם, דזה מחוייבים עפ"י דין מחמת שמתו מחמת מילה צריך לראות אולי לא נבלע בו דמו, כדי שנמולו אחר שנבלע בו דמו, כעובדא דר' נתן (שבת קלד.). וכיון שזה נבלע בו דמו, שוב לא נוכל לתלות שהראשונים לא נבלע בהם דם, דא"כ למה נבלע בו דמו בזה, עכ"ל.

עוד הקשה האבני נזר, וז"ל: עיקר דברי התוס' צ"ע, דלמה כתבו דין זה בערל (גדול שלא נימול), ולא בעיקר דין דשלישי לא תמול, דזה דוקא כשראו הראשונים שנבלע בהם הדם. גם למה לא הובא בשום פוסק חידוש גדול כזה [דהא דאין מלין מי שמתו אחיו מחמת מילה, זה רק אם נימולו האחים כשהן גדולים, או שהציצו בהן לפני המילה וראו שנבלע בהן דמן], עכ"ל.

ולכן חידש האבני נזר, דהתוס' מיירי דוקא בערל גדול שמתו אחיו מחמת מילה, אבל ערל קטן והיינו ביום השמיני, פשוט שאין מלין אותו אפילו אם לא ראו באחים שנבלע דמן. ולכן לא כתבו התוס' שראו באח השלישי ביום השמיני שנבלע בו הדם, כיון דבכל אופן אין מלין אותו ביום השמיני, לכן לא מסתבר שבדקו אותו אם נבלע בו הדם, כיון שאין נפ"מ למעשה.

וכדי לבאר החילוק בין ערל גדול ובין ערל קטן, כתב האבני נזר כמה יסודות:

(א) יש ג' סיבות לתלות מדוע מתו אחיו מחמת מילה: (א) מחמת חולשת כחם. (ב) שלא היו יכולין לעצור הדם משום דבא ממשפחה דרפי דמא. (ג) שלא היו יכולין לעצור הדם משום שעדיין לא נבלע בו הדם. (ב) אם יודעים שמתו אחיו מחמת חולשת כחם, או משום שלא נבלע בהם הדם, אז יש למול האח השלישי בגדלותו. אבל אם יודעים שמתו אחיו משום דרפי דמא, אז אין למולו אף בגדלותו.

(ג) רפי דמא תלוי במשפחה, לכן אמרינן 'אחיות מחזקות', דגם אם ליכא חזקה באחים גופא, אבל אם איכא חזקה ע"י אחיות של האם, ג"כ הוי חזקה וקובעת את טיבעה של אותה משפחה. אבל חולשת הילדים, ואם נבלע הדם, אין תולין במשפחה, רק בכח אב ואם, לכן שייך בזה חזקה רק מהאחים.

(ד) כיון דרפי דמא תלוי במשפחה, א"כ אם רואים שאר בני משפחה

מכון מליצי יושר

הגדרות אבני נזר - מהדורת לאנדא

על פרשיות התורה ומועדים

עם ביאורים הארות והערות

אפשר להשיג הספר בחנויות הספרים המוכרות
ליתר פרטים, וכן לקבלת גיליון "מליצי יושר" בכל שבוע: gilyonmy@gmail.com

הופיע ויצא לאור

”הגיד אדמו”ר זצוקלה”ה קודם פטירתו שאם ילמדו בספרים שלו, יהיה למנוח ולעורר גם אחר פטירתו כגוש חיים”

(אין עי' ערל עפ"י ר"ב)

מלוקט מתוך גליונות "מליצי יושר" שיוצא לאור עולם מדי שבוע בשבוע

האלה, אף שאינם רק לתיקון הקיבוץ המדיני, מצוות עם המשפטים, לזה 'שמירתם ועשייתם אותם', היינו 'שמירה' על לאוין, ו'עשייה' על העשיין, אם תקיים מה שבכוחך לקיים, אז יעלה לך מה שיקיים חברך, אז יתחשב 'ישמר ה' אלהיך לך את הברית', כי התורה תר"ג כמנין 'ברית' עם הכולל, ויוחשב לך כאילו אתה קיימת כולם אחר שתעשה מה שבכוחך לעשות.

לע"נ הר"ר חיים יעקב לוי ב"ר אריה לייב ד"ל יא"צ כ"ב אב

מתו אחיו מחמת מילה בקטנותם. אמרו בחולין (דף ד:). דערל שלא נימול משום שמתו אחיו מחמת מילה, ישראל מעליא היא

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר וועט מען מוידע זיין ביי די ציונים פון די פלאצקע גאון - ווארשא, אבני נזר - סוכאטשוב, צדקת הצדיק - לובלין, ילקוט סופר - פאקש, לב העברי - הר הזיתים, ר' יוסף ענגיל - ויען, בן לאשרי חזון יחזקאל שערי זבול - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

732-510-0560 gilyonmy@gmail.com

הגדרות אבני נזר - על ענייני מילה

מתרעם לפני 'האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה', אף יעקב כך עשה לי, אני עסוק עם בנו להמליכו על מצרים, כדכתיב 'ויסוף הוא השליט על הארץ', והוא מתרעם לפני ואומר 'נסתרה דרכי מה', אף בניו כך עשו לי במדבר, אני עסוק עמהם לבור להם לחם קל וכו', והם מתרעמים לפני ואומרים 'נפשינו קצה בלחם הקלוקל'. אף ציון כך היא עושה לי, אני עסוק עמה להעביר את המלכיות מן העולם, לא כבר העברתי בבל ומדי ויון, ועתיד אני להעביר מלכות הרשעה הזאת, והיא מתרעמת לפני ואומרת 'עזבני שכחני, ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני, ע"כ. הוא הענין שאומרים זה בשבע הפטרות דנחמתי, אף שנזכר בו נחמות 'התשכח אשה עולה', וכדומה, מ"מ מה זה נחמה ללכות נשברים, שאנו רואים שכבר עברו יותר משמונה עשרה מאות שנה ועדיין לא נושענו, וכבר עברו דורות ראשונים שהיה בהם גדולים חקרי לב ולא הביאו הגאולה, ומה יהיה בדור יתום הזה ההולך ומדלדל.

אך הענין כמו שיעקב אבינו ע"ה ראה אחר כך שכל מה שסבל היה רק לטובה, שבלעדי זה לא היה יוסף מלך, ועיד"ז היה להם לפליטה גדולה להחיותם ברעב וכדומה, וראוי היה לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, כן כל גלות ישראל הוא רק להוציא הניצוצות קדושות מכל השבעים אומות, ועל זה נאמר 'ברוך תהיה מכל העמים', וכמו שנאמר (הושע ב:כה) 'זרעתי לי בארץ, ודרשו (פסחים פז):

כלום אדם זורע סאה אלא להכניס כמה כורין. ואין הפירוש שיתוספו עליהם גרים דוקא, אלא להוציא מהם כל הקדושה, כעין מה שכתב האריז"ל על מה שנאמר בעשו 'כי ציד בפיו', היינו שהיה בו נשמת רבי מאיר דנפיק מנירון קיסר, ומן הסתם היה הוא מאדום, כיון ששלחו מלך אדום. וכן נראה ממאי דקרי ליה ינוקא 'ונתתי נקמתי באדום', וזה לקח יעקב מעשו. וכן בגלות זה וכו', כל מה שמשתהה הגלות, הוא מה שנצרך עוד להוציא מהן הקדושה, ואז נראה שהכל היה לטובת ישראל, וזהו 'שבטך ומשענתך המה ינחמוני', שהשבט הוא משענת לטובה, וזה 'המה ינחמוני'.

לע"נ הג"ר שלום ב"ר יוסף דערמער זצ"ל יא"צ א"א אייר ברוך תהיה מכל העמים. בילקוט ראובני מביא ממדרש 'ואהבך וברכך וברך פרי בטנך', נגד מצות עשה, 'ברוך תהיה מכל העמים, מצות ל"ת. וצ"ב. והנה איתא באגדת בראשית (פנ"ב): אמרה חנה לפני הקב"ה, יש לך צבא למעלה ויש לך צבא למטה, אם מצבא של מטה אני, תן לי בנים, כשם שאמרת 'ברוך תהיה מכל העמים', ואם מצבא של מעלה אני, עשה אות שאהיה קיימת, כשם שלמעלה חייך וקיימתי, ע"כ.

ויש לפרש דהנה נודע דברי הרמב"ן (פרשת יתרו), דמ"ע הוא רומז על אהבה, כי האוהב עושה מצות אדוניו, ול"ת רומז על יראה, כי הירא מאדוניו נשמר מעשות רע בעיניו, ולכן עשה דוחה ל"ת, כי המקיים ועושה בגופו

ליתר פרטים, וכן לקבלת גליון "מליצי יושר" בכל שבוע:
gilyonmy@gmail.com 732.510.0560

נמולים וחיים, הרי זה הוכחה שלא מתו מחמת דרפי דמא, דכמו דאחיות מחזקות דבא ממשפחה דרפי דמא, כמו כן אחיות מחזקות להוכיח דלא מתו מחמת רפי דמא.

ולפי הקדמות האלו מבאר האבני נזר, דהתוס' הקשו דערל גדול שמתו אחיו מחמת מילה, יש למולו, משום דלא שייך ג' חששות הנ"ל: (א) חולשת כחם, לא שייך בגדול. (ב) שלא נבלע הדם, ג"כ לא שייך בגדול. (ג) שבא ממשפחה דרפי דמא, על זה איכא 'אחיות מחזקות' דשאר בני משפחה נמולים וחיים, ועל כרחך דאינו בא ממשפחה כזה.

ותירצו התוס', דא"נ דבעלמא בערל גדול אין לתלות שבא ממשפחה דרפי דמא, ולכן חייב למולו. אבל בציור דאנו יודעים בבירור שנבלע באחים הדם, א"כ על כרחך צ"ל שמתו משום דרפי דמא, ולכן אין למולו.

וז"ל: אולם לפענ"ד, התוס' מודים בכל ערל שמתו אחיו מחמת מילה שאין מלין אותו בשמיני, ולא תלינן שהיתה בראשונים סיבה שאין בזה, [אלא התוס' מיירי בערל גדול דוקא]. ופירוש התוס' הוא, דהנה יש תרי גווני ערל שמתו אחיו מחמת מילה. אחד הוא שרואין שהמילה הכשילה כוחו, היינו שאחר המילה ראו שהתינוק התחיל לחלוש עד שמת, וזה לאות על חולשת הילדים. ועוד יש שלא היו יכולין לעצור

והנה דבר זה שלא היו יכולין לעצור הדם, בא משני פנים, האחד דאיכא משפחה

דרפי דמא (עי' יבמות סד). והאחד שעדיין לא נבלע בהם הדם, ולכן יוצא הרבה דרך מילתו, כמ"ש המאירי (שבת קלד). וכפי הנראה מלשון הש"ס דרפי דמא תלינן במשפחה, ולכן אמרינן 'אחיות מחזקות', אבל חולשת הילדים אין תולין במשפחה רק בכח אב ואם.

ובזה יבוארו דברי התוס', דערל גדול שמתו אחיו מחמת מילה, אם היו מתים רק מחמת שהמילה הכשילה כוחם, בודאי היו מחוייבים למולו בגדלותו, דאין לדמות כח קטן לכח גדול. ועל כרחך [דהטעם לומר דאין למולו, הוא משום שתולין שמתו אחיו] מחמת שלא היו יכולין לעצור הדם, דזה בא ממשפחה דרפי דמא, וזה יכול להיות אף בגדלות.

וע"ז הוקשו להתוס', דיותר נתלה במה שלא היו יכולין לעצור הדם שבא מחמת שלא נבלע בהם הדם, כיון שרואין שאר בני משפחה שנמולים וחיים, וכי היכא דאחיות מחזקות לחומרא, כמו כן נימא דאחיות מחזקות להוכיח דלא בא מחמת רפי דמא, רק משום שלא נבלע בהם הדם, דזה לא מצינו לתלות במשפחה. וע"ז תירצו שראו שנבלע בהם הדם.

לע"נ הר"ר יעקב יוסף ב"ר משה מאיר ז"ל יא"צ י"ט אב שבטך ומשענתך המה ינחמוני. בפסיקתא דרב כהנא (פסיקתא יז): אמר הקב"ה תורעמנין בני תורעמנין הם, אדם הראשון עסוק אני עמו לעשות לו עזר, כדכתיב 'אעשה לו עזר כנגדו', והוא

"הופיע ויצא לאור"

הגדרות חזון יחזקאל

על התורה ומועדים עם ביאורים הארות והערות

מלוקט מחזון גליונות
"מליצי יושר"
שיצא לאור עולם מדי שבוע
בשבוע

הג"ר שלום אייזן זצ"ל
בעת הספדו בשעת הלילה
של מו"ר בעל החזון
יחזקאל הכרזו:
"נצטוונו מאת רבינו
לפרסם שהנטיח שימולין
טוב למי שילמוד בספריו,
וכן למי שימין את חידושי
תורתו"

(רבבות אפרים או"ח ח"ב עמ'
רמ"ח)

אפשר להשיג הספר בחנויות
הספרים המובחרות
המפצה ראשית: גריינפלד
715.633.5103

ליתר פרטים, וכן לקבלת גליון "מליצי יושר" בכל שבוע:
gilyonmy@gmail.com 732.510.0560

מצוה נדירה שהמקיים אותה נוטל שכר כנגד כולם

כתב בשו"ע הרב (ת"ת פ"ב ס"א): 'מצות עשה של תלמוד תורה על כל אדם לעצמו ללמוד כל התורה שבכתב ושבעל פה כולה'. וכ"כ בסעיף י' וז"ל: ללמוד פעם אחת כסדר [תנ"ך] וכל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וסיפרא וסיפרי ותוספות וכל המדרשים מתנאים ואמוראים כמו מדרש רבה ותנחומא ופסיקתות וכיוצא בהן ומדרשי רשב"י (זוהר) כדי שיוכל לגמור כל התורה שבעל פה כולה פעם אחת בחייו, עכ"ל.

זה מצוה שרק יחיד סגולה מקיימים אותה, וקל מאוד לקיימה אם מקציבים לזה זמן מועט בכל יום, ובזה זוכים לקיים מצוה נדירה של מצות ת"ת ששקול כנגד כל המצוות, ואין לשער גודל השכר שזוכים עבור זה בפירות בעוה"ז והקן לעוה"ב

נתפרסם לזכות י.ב.ח.ה.נ. לנחת דקדושה מכל י"ח

תולדות בעל החזון יחזקאל זי"ע

סיפר הגר"ב רפפורט מה ששמע מרבי מרדכי שקוביציץ שהיה עד ראייה לסיפור זה כשהיה מלווה את מרן הגאון רבי זלמן סורוצקין זצוק"ל גאב"ד לוצק כשבא ללונדון לאסיפת כספים עבור ועד הישיבות בא", ומרן הגר"י אברמסקי זצוק"ל היה עוזר לו באיסוף הכספים, פעם אחת טילפן מרן הגר"י מביתו לאחד העשירים ונקב בסכום נכבד שאותו ביקש מעשיר זה לתרום, והוא התווכח ולא הסכים לתת סכום זה, ואז אמר מרן הגר"י זצוק"ל לאותו יהודי: 'עליך לדעת שאם לא היה לך כסף, לא הייתי מדבר עמך כלל! וסגר את הטלפון. לאחר כמה דקות נשמע צלצול הטלפון, ומרן הגר"י זצוק"ל הבין שזה בוודאי אותו יהודי, ואמר להרבנית ע"ה לא להרים מיד את הטלפון, ולאחר שהרימה אכן התברר שזה אותו יהודי שהודיע שמסכים לתת את הסכום שנתבקש.

כשמדברים על דינקותו של מרן הגר"י זצוק"ל, מן הראוי לספר שלפני נסיעת מרן הגר"י זצוק"ל מאנגליה לארץ ישראל, כשנסר את הגדת השיעור לבעלי בתים באחד מבתי הכנסיות הגדולים בלונדון להדיין הגר"א רפפורט זצ"ל, ושאלו הדיין איזה עצות יכול הוא ליעץ לו בקשר להגדת השיעור שיהיה כראוי, וענה לו עצה אחת: להתחיל בזמן ולגמור בזמן.

אחר מלחמת ששת הימים, היתה הסתה נגד בני התורה שאינם משרתים בצבא, והתקיימה אז אסיפת חיזוק לבני התורה, ושם דיבר מרן הגר"י זצוק"ל ואמר, שפשוט שלימוד התורה חשוב יותר, ואין להשוות כלל את החיילים לבני התורה, שהרי אפילו בזמן שכל התנהגות ע"פ התורה כמו בימי יהושע, נאמר בפסוקים 'דק חזק ואמץ כי אתה תנחיל את העם הזה את הארץ אשר נשבעתי לאבותי לתת להם, ואילו לגבי התורה נאמר שם 'דק חזק ואמץ מאד לשמור לעשות ככל התורה אשר צוך משה עבדי, הרי שללימוד תורה צריך יותר מסירות נפש.

תולדות הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע

רבי צדוק התיישב בטשכוב פרבר של העיר לובלין, וישב שם עם אשתו הצדקנית זיווגו השני מרת חנה דבורה שאהבתה לתורה היתה ללא שיעור, לא ארכו הימים ורבי צדוק נשאר בחוסר כל לאחר שחזתו הלך לעולמו מבלי להשאיר פרטה, אולם רבי צדוק סרב בעקשנות להתמך על ידי משהו, החסידים השתדלו בכל מאמצי כוחם להנותו מהונם ולו במה שהוא, אולם רבי צדוק עמד כצוק ולא נענה.

אשתו הצדקנית מרת חנה דבורה פתחה חנות קטנה למכר בגדים ישנים ומההכנסה הדלה והזעומה פרנסו עצמם בדוחק, אך מתוך שמחה שזכו להנות מיגיעת כפם מבלי ליהנות משולחן אחרים. אותו עיקרון לא ליהנות מאחרים נהג גם לאחר שנתמנה לאדמו"ר, וסירב בכל תוקף לקבל פדיונות והנאה כל שהיא מחסידי, רבי צדוק העריך מאד את גדולת נפשה של אשתו שאהבתה לתורה לא ידעה גבול, והסתפקה במועט מתוך שמחה של תורה בהכנסתה הדלה מחנותה העלוכה. מסופר שלאחר פטירתה הלך רבי צדוק אחרי מיטתה משתפך בכבי ממלמל קילוסין לשבחה שהקדישה לו את כל חייה למען תורתו, ובהפרדו מקברה אמר 'תורתך מידך באה לי, חצי שכרי בעוה"ב נתון לך, הנה לפניך, קחיה מידך'.

ובממונו רצון אדוניו, הוא גדול מהנשמר לעשות רע מעיניו, עכ"ד. והנה ידוע שיש שני סוגי אהבה מהקב"ה לישראל: (א) מצד עצמם. (ב) מצד הצטרפות רעת אומות העולם, שאף אם ישראל לא זכו לאהבה מצד עצמם, מ"מ הקב"ה מצרף אותם ביחד עם אומות העולם, וכלפי אומות העולם הם חשובים ואהובים. והיינו דקאמר 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים', והיינו כי אף אם חלילה לא יהיה קיום המצוות בשלימות הראוי, הקב"ה יחשוב את ישראל כנגד כל העמים.

ויש מקום לומר דכשישראל מקיימים מצות אדונם והוא מ"ע המורה על אהבה, הם זוכים לאהבה עצמית מצד השי"ת, וכשהם מקיימים הל"ת ולא נזהרים רק מעשות רע, אבל אינם מקיימים העשה כדבעי, אז החשיבות שלהם הוא רק ע"י שמצרף אותם לשאר האומות. וזה כונת המדרש 'ואהבך וברכך' זה מ"ע, דכשיקיימו ישראל את המ"ע יזכו לבחינת 'ואהבך' מצד עצמם, 'ברוך תהיה מכל העמים' נגד ל"ת, היינו אם תהיה רק נזהר מעשות רע, אז לא תהיה החשיבות שלך רק בבחינת 'ברוך תהיה מכל העמים'.

ובזה יתפרש גם תפלת חנה, דהנה כתב הכתב סופר (פרשת יתרו) עה"פ 'והייתם לי סגולה מכל העמים, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש', דהשי"ת אמר לישראל שמאז שאמרו 'נעשה ונשמע', הם סגולה המובחרת

מכל העמים, ואף אם אינם מקיימים התורה כראוי, מ"מ לא ישכח ה' לנו מעמד הנבחר מה שלא עשו כן שאר האומות, ועבור כן הם תמיד בכל מצב סגולה מכל העמים. וזה שאמר השי"ת 'והייתם לי סגולה מכל העמים', בנוסף לזה על ישראל להשתדל להיות נאהב מהקב"ה גם בלא יחס האומות, וזה רק ע"י קיום התורה והמצוות. וזה ציוה השי"ת באמרו בלשון 'ואתם', היינו הדבר תלוי בכם שתהיו לי 'ממלכת כהנים וגוי קדוש', שתקיימו התורה כראוי. ובזה ביאר שם מה שאמר השי"ת 'אלה הדברים אשר תדבר', וברשי: לא פחות ולא יותר. שהכונה על אלו שני הדברים שישראל יהיו תמיד סגולה מכל העמים, וזהו 'לא פחות', שלעולם לא יהיו במדרגה פחותה, 'ולא יותר', כי לעולם לא יהיו במדרגה יותר מעולה מזה שיהיה שם הנבחר עליהם 'ממלכת כהנים וגוי קדוש', כי יותר מזה אי אפשר להיות ע"ש.

ומבואר מזה כי האהבה לערך כל העמים הוא ממדרגה הפחותה, ואהבה עצמית הוא ממדרגה עליונה, וזה מה שאמרה חנה 'אם מצבא של מטה אני', היינו ממדרגה הפחותה שהוא למטה, 'תן לי בנים שאמרת ברוך תהיה מכל העמים', דביחס הצטרפות עם אומות העולם אנו תמיד סגולה נגד העמים, ולמה אהיה גרוע מאומות העולם שיש להם בנים. ואם מצבא של מעלה אני היינו המדרגה המעולה בלי הצטרפות אחרים, הרי בודאי ראוי לי ליתן בנים.

לזכות והצלחה ש.ב.ש.ה.

ואכלת ושבעת וברכת. דרשו רז"ל (ברכות כ'): שהם מדקדקין על עצמם לברך ברהמ"ז עד כזית ועד כביצה. וצע"ג לפי דברי הטו"ז (או"ח סי' חקפ"ח סק"ה, יו"ד סי' קי"ז סק"א, חו"מ סי' ב) דדבר מפורש בקרא לא יכלו רבנן לומר להיפך, והרי מפורש כאן רק 'ושבעת', אז 'וברכת', ואיך יכלו לומר בכזית, וכש"כ שזה הוא בקום ועשה לעבור על לאו ד'לא תשא', דכל המברך ברכה שאינה צריכה עבור משום 'לא תשא'. (ועי' מה שכתב בתורת יחיאל בהג"ה).

ולמדתם אתם וגו' לדבר בס וגו' למען ירבו ימיכם. נ"ל לדרוש סמוכים על פי מה שכתב רבינו מהר"ח ז"ל (מובא בלב דוד פרק כ"ב) שלכל אדם יש קצבה על דיבורו, וכל שמדבר יותר, ממעט מחיות שלו ח"ו, חוץ דיבור מצוה, וזה 'לדבר בס' ולא בדברים בטלים, ע"כ כן 'למען ירבו ימיכם'. ועל כן אמרו 'כל פטפוט בישין חוץ מפטפוט דאורייתא' (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה). וזה כי בי ירבו ימיך, משא"כ בדברים בטלים, וזה 'סיג לחכמה שתיקה', שהוא חי ע"י שתיקה.

לע"ה הר"ר דוד יצחק סוריב"ב ב"ר חיים מענדל ז"ל יא"צ י"ז אב

איסור קודש בנותר. במשנה בקידושין

(דף נו: קתני שהמקדש בערלה אינה מקודשת דאי אפשר לקדש באיסורי הנאה. והקשו התוס' (שם בד"ה המקדש), מדוע המשנה לא מונה גם שאי אפשר לקדש בנותר שהוא בכלל איסורי הנאה. והקשה במהרש"א (שם) על קושית התוס', דהא דאי אפשר לקדש בנותר כן נכלל במשנה, שהרי במשנה (שם נב:) קתני שהמקדש בחלקו בין בקדשים קלים בין בקדשי קדשים אינה מקודשת, ובכלל זה שאי אפשר לקדש בנותר. ותירץ, דסוברים התוס' שבנותר פקע איסור קודש, וא"כ נותר לא נכלל במשנה, עכ"ד. אבל הרש"ש (שם) כתב שאין לומר כן, שהרי תנן בכריתות (דף ג:) דהנהנה מנותר חייב משום נותר ומשום קודש, הרי שיש איסור קודש בנותר.

ותירץ הגר"י ענגיל (ציונים לתורה כלל ב' בד"ה עי"ל עד"ז, עמוד 2) קושיית הרש"ש, דהא דיש מעילה בנותר איירי באימורין פסולים שדינם שאם עלו ע"ג המזבח לא ירדו דכיון שעדיין ראויים לגבוה יש בהם מעילה, אבל בבשר קדשים שניתן לאכילה, אם נעשה נותר שוב אין מועילין בו דכבר התבטלה מצותו, ודברי המהרש"א שאין איסור קודש בבשר נותר איירי בבשר שהוא חלק הדיוט.

וז"ל: הא דאיכא אשם מעילות גם בנותר, היינו דוקא בנותר דחלב דהוא חלק מזבח, ולכן אכתי אית ביה קדושה מפאת שאם עלה לא ירד, כמבואר ברש"י (כריתות כג. ד"ה בגסה), משא"כ המהרש"א שם

כוונתו על בשר קדשים שאינו חלק מזבח ואפי' עלה ירד (כמבואר בזבחים מג: ודף פה:), ולכן שפיר פקע קדושה מיניה ואין בו מעילה.

לזכות אלעזר חיים בן הינדא להצלחה בכ"ע

והיה עקב תשמעון. גימטריא 'ועתה זן כשרה' עם הכולל. והכוונה על פי אומרם ז"ל אין 'ועתה' אלא תשובה. וידוע מזוהר הק' (ח"ג קפח:): שעתא דמזוגא, שעתא דקרבא. ועל כן כתבו בספה"ק (ראשית חכמה שער הקדושה פט"), של"ה שער האותיות אות ק') שצריך להרהר בתשובה קודם האכילה. וזה שתלמדנו תורתינו הק' ברמז 'ועתה זן', קודם שתלך לאכול מזוג, תהרהר בתשובה, ואז ישמור משמים שתאכל 'כשרה', ולא תכשל במאכלות אסורות ח"ו, וע"י זה תעשה טובה 'את המשפטים האלה', הנשמות שנשפטו בב"ד של מעלה להתגלגל במאכלים ההם. ואמרו רז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, זהו שאמר 'ושמר ה' אלקיך לך את הברית', שאפילו תאכל הרבה שבטבע זה מביא לידי טומאת קרי רח"ל, כמבואר בזבים (פ"ב מ"ב הובא בקידושין ב: דרכא דמיכלא ומשתאי יתירה לאתווי לידי זיבה), מ"מ ישמרך ה' אלקיך שלא תפגום ברידתך, מאחר שכוונתך לשם שמים לתקן הניצוצות קדושות שבמאכלים.

לזכות ולפרוש י.ע.ב.י.

מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו. התוס' (גיטין ב. ד"ה ואם) כתבו, וז"ל: טענינן מזויף לנפרע שלא בפניו ומיתומים ומלקוחות, דאל"כ לא שבקת חיי לכל בריה, שיוכל כל אדם לכתוב שטר מלוה ולהחתים עדים מעצמו ולטרוף שלא בפניו מיתומים ומלקוחות, עכ"ל. אבל שוב כתבו התוס' דאין להוכיח דטענינן ליה מזויף, דאפילו אי נימא דלא טענינן להו מזויף, אף בהכי ליכא ביה משום לא שבקת חיי, וז"ל דאפילו אי לא טענינן להו מזויף, טענינן להו פרוע, כיון דהוא עצמו הוי מהימן לומר פרוע, מיגו דאי בעי אמר מזויף, עכ"ל. והנה בלוה שהוא בשטר שכתבו, אלא שטוען פרוע הוא, נחלקו בזה תנאים (ב"מ ז.), יש סוברים דהמלוה צריך לקיימו, וכל כמה שלא נתקיים השטר הוא כחרס בעלמא, ולכן נאמן הלוה לטעון פרוע הוא. ויש סוברים דאין המלוה צריך לקיימו, והוא גובה בשטר זה אף שהלוה טוען פרוע הוא.

והקשה החזון יחזקאל, דא"כ נמצא דהא שכתבו התוס' דהלוה בעצמו נאמן לומר פרוע, הוא למ"ד דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, ולכן נאמן לומר פרוע במיגו דאי בעי אמר מזויף. וא"כ הרי פשוט דבנפרע שלא בפניו ומלקוחות יש לו להמלוה לקיים את השטר

מוסרי הג"ר אלחנן יוסף הרצמאן זצ"ל

'מבטיח אני להעושים לטובת נשמותי' אלחנן יוסף בן שמואל וצפורה, להתפלל בעדם שיהיה נפקד בכל מה שצריך במהרה דיין'

אני פונה אליך בן ישראל ה'מלך' של כלל ישראל, ואם תשאלני למה אני קורא לך 'מלך' של כלל ישראל, אשיבך, כי כל אדם הוא עולם בפני עצמו, ומשום כך נברא אדם הראשון יחיד, כדי להראות שכל אדם יחיד הוא עולם מלא, וכשם שאדם הראשון היה לבדו בעולם, היו לפניו הארץ השמש הירח והכוכבים בכל מדתם, כך כשנולדו דורותיו ונתרבו בני האדם בעולם, לא נגרע מאומה ממאורות השמים ומעמודי הארץ, על כן יהא ברור לך שכל מיליוני האנשים והיצורים בעולם, אין ביכולתם לגרוע או להוסיף לך רגע אחד על ימי חיך המיועדים לך, או פרוטה אחת על המזומן לך מהשמים.

ועוד עליך להתבונן כי כשם שאדם הראשון בהיכשלו בפרי אחד אסור, נענש הוא וכל דורותיו, ואלמלא זאת היו כולם חיים וקיימים לנצח, כך אתה הנך הראשון בעולמך, האדם הראשון של דורותיך, ורק עליך מוטלת האחריות למה שיקרה לצאצאיך, היזהר והישמר איפוא שלא תהיה גורם לנזקין לעולם מלא שיצא ממך.

אמנם יש הבדל גדול בינך לבין אדם הראשון, אלא שזה דוקא לחובתך, כי ההבדל הוא בזה, שאדם הראשון לא היה לו אדם הראשון לפניו ללמוד לקח ממה שאירע לו, ולדעת איך להתנהג, אבל אתה היה לך אדם הראשון לפניך, ולאחריו היו נביאים תנאים ואמוראים עם נסיון של אלפי שנים הקוראים לך ומורים לך להיזהר ממשלון וחסא. על כן אח יקר, עליך להכין ולדעת כל זאת, לא לנסות לרמות את עצמך ולשחק משחק של עניויות לומר 'מי אני', 'רמה אני' שבידי לבנות עולמות או להתחריב, כי רק מתוך עצלות הנך מסרב להבין בינה, ומתוך מורא שמא ההתבוננות בכל אלה תחייב אותך להטיל על עצמך עול מצוות ומעשים טובים.

'רבינו בחיי' לרבינו בחיי ב"ר אשר זי"ע

הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זי"ע היה אומר:

סגולה גדולה לפרנסה ללמוד הספר 'רבינו בחיי'. וסימנך: מאן דייהב 'חיי', יהיב מזוני.

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך. כל יעודי הפרשה הזאת יעודים גופניים בתועלת הגוף בעוה"ז שהם הכנה לחיי העוה"ב. ונכלל עוד תועלת במלת "עקב", כי יעודים גופניים אלו הוא השכר הקל והשפל שיש לאדם, כי כן העקב שפל הגוף, אבל השכר הגדול והעצום שהוא זיו השכינה נכלל במלת "והיה" שהוא כולל השם המיוחד, וזהו שסיימה פרשה של מעלה: 'היום לעשותם', וסמך ליה: 'והיה עקב', לרמזו כי בעשייתם היום הזה יהיה שכרו זיו השכינה, אבל רצתה התורה לבאר על המורגש ולהאריך בו, ולרמזו על המושכל ולקצר בו, כי כן המנהג בכל התורה. ודרשו רז"ל בלשון "עקב" שהוא אזהרה לאדם על המצות שאדם דש בעקביו שלא יקל בהן, לפי שיש בני אדם שאינן חוששים בקצת מצות שהן קלות בעיניהם ודשים אותן בעקב, וכבר גלו לנו רז"ל (ע"ז יח.) כי עונש המצות שאדם מזלזל בהן ודש אותן בעקביו בעוה"ז מקיף אותו ליום הדין, שנאמר: 'עון עקבי יסובני'.

ועוד יכלול 'עון עקבי יסובני', שבא להזהיר על אותן מצות שהוא חייב לפסוע בהן והן פסיעות של מצוה, כגון ללכת אל בית הכנסת ולבית המדרש, ולבקר את החולים, וללוות את המתים, ולנחם אבלים, כל אלו מצות של פסיעות ושכרן גדול, וכבר אמרו (ברכות ו:): שאפילו בשבת מותר לו לרוץ לבית הכנסת, שנאמר: 'אחרי ה' ילכו כאריה ישאג'. ואם אינו מקיים מצות של פסיעות, אותו עון יסובנו ליום הדין, זהו 'עון עקבי יסובני'. וכן אם פוסע לדבר עברה, אותו עון יסובנו ליום הדין כמו כן, שכן מציונו (ע"ז יח.) בבתו של ר' חנינא בן תרדיון שגזר עליה לישב בקובה של זונות בעון שדקדה בפסיעותיה לפני גדולי רומי, והצדיקה עליה את הדין ואמרה: 'גדול העצה ורב העלילה אשר עיניך קפוחות על כל דרכי בני אדם', כלומר אפילו בדקדוק פסיעות. הא למדת שהאדם נוטל שכר על פסיעותיו כפי הדרך שהוא הולך בה, זהו 'והיה עקב תשמעון'.

ובמדרש: והיה עקב תשמעון, אין שכרן של צדיקים אלא בסוף, אבל שכרן של רשעים הוא מיד בעוה"ז, שנאמר: 'ומשלם לשונאיו אל פניו', שכרן לפניו, אבל צדיקים שכרן לאחריו, שנאמר: 'ואחריו כל ישרי לב', הוי אומר: 'והיה עקב תשמעון'.

שאינו מזויף, שהרי כל זמן שלא נתקיים השטר, אין זה שטר כלל, אלא חספא בעלמא הוא, ומדוע הוצרכו התוס' לומר דטענינן מזויף משום דאל"כ לא שבקת חיי לכל בריה.

וז"ל: צ"ע, כיון שדבריהם אזלי בתר מאן דאמר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, והלוה מהימן לומר פרוע מיגו דאי בעי אמר מזויף, וכדאמרין בב"מ (דף ז.): 'מאי טעמא, חספא בעלמא הוא [שטר שאינו מקיים], מאן קא משוי ליה להאי שטרא לזה, הא קאמר דפרוע', א"כ בלאו הכי בנפרע שלא בפניו ומלקוחות יש לו להמלוה לקיים את השטר שאינו מזויף, שהרי כל זמן שלא נתקיים השטר ע"י עדים או ע"י הודאת הלוה, חספא בעלמא הוא, עכ"ל.

וכתב החזון יחזקאל, דלכאורה יש לומר דאה"נ דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, וכל זמן שלא קיימו, נאמן לומר הלוה פרוע במיגו דאי

בעי אמר מזויף. אבל אם אין הלוה טוען פרוע, אז אין זה חספא בעלמא, אלא שטרא מעליא הוא, ואין צריך לקיים את השטר, ולכן בנפרע שלא בפניו ובלקוחות, אין צריך המלוה לקיים את השטר שאינו מזויף. והא דאמרו בב"מ דחספא בעלמא הוא, היינו דוקא בשנים אדוקים בשטר, דכיון דגם הלוה תופס השטר, לכן זה חספא בעלמא. אבל אם אין הלוה תופס השטר, אז אין צריך לקיים השטר.

אבל הוכיח החזון יחזקאל דאי אפשר לומר כך, וז"ל: ואם תאמר דיש לומר דהא דאמרין שם בב"מ 'האי שטרא חספא בעלמא, מאן קא משוי ליה להאי שטרא לזה', היינו דוקא באופן דמיירי התם ששנים אדוקים בשטר, והלוה נמי תופס השטר. אבל בשטר בעלמא שהוא ביד המלוה לא נימא הכי אפילו אי נקטינן מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו.

אבל [זה אינו], דהלא בב"ב (דף קנד:) פריך שם 'הא איפכא שמעינן להו', מהא דאית ליה לרבי בב"מ מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, על הא דאית ליה לרבי התם בב"ב היכא דנקיט המלוה לחוד את השטר, שמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו.

ואם יש מקום לחלק במדת הדין של מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו בין שנים אדוקים בשטר דאז הוה השטר חספא בעלמא, ובין דנקיט המלוה השטר לחודיה, דאז לא הוה השטר בסתמא חספא בעלמא. אז יש מקום לחלק נמי בעיקר הדין ולומר כי אית ליה לרבי שם בב"ב מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו, היינו דוקא בדנקיט המלוה לחודיה את השטר, משא"כ שם בב"מ בשנים אדוקים והלוה נמי תופס

(סוגיות סימן ח' אות י') כנ"ל, בדבריות מיירי באימורין שנעשו נותר שדינם באם עלו לא ירדו ולכן מועלין בהם, משא"כ הגמ' במעילה איירי בבשר העומד לאכילה וכשנעשה נותר נפסל לאכילה.

א ובמעילה (דף י.) קתני 'הכל מודים שאם נהנה מבשר קדש קדשים שנמא וכו' דפטור (לא מעל), והקשה בזרע אברהם (סימן י' אות ה') מכריתות שם שיש מעילה בנותר. ותיירץ במשנת רבי אהרן

'פנים יפות' לבעל הפלא"ה

בעל הפלא"ה בהקדמה לספרו כתב, וז"ל:

'כל המעיין ועוסק בספרי, יתברך מקל עינא, בברכת ה' הרחבה והמלאה, וינצל מכל עמל ותלאה'

ואהבך וברכך והרבה וברך פרי בטןך וגו'. הנה מה שאמר 'והרבה', אינו ריבוי הבנים דהיינו פרי בטןך, אלא הענין הוא כדכתיב 'והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא יספר מרוב', דהיינו כשישראל עושין רצונו של מקום, אחד מהם כמו הרבה, והוא מ"ש השי"ת 'ולא יספר מרוב'. ומה שאמר 'פרי אדמתך דגנך ותירושך ויצהרך', היינו 'פרי אדמתך' בגידולי שדה, כענין שנאמר 'ויוזרע יצחק וימצא מאה שערים'. 'דגנך ותירושך ויצהרך' היינו בתלוש, כמו שאמרו (ב"מ מב.): הנכנס למוד גורנו, אומר 'הי רצון שתשלח ברכה בכרי הזה', וכענין ברכות אלישע שנשלח הברכה בשמן למלאות כל הכלים. ובזה מובן מה שאמר 'תירושך' קודם 'צהרך', אף שאמרו (ברכות מא.) דזית קודם לגפן [לברכה], דזה ראשון לארץ וזה שלישי לארץ, אבל במשקין היוצאין מהן, יין קודם לשמן, לכך כתוב 'תירושך' קודם 'צהרך', דכאן מיידי בברכה השורה ביין ובשמן.

'שמן רוקח' להרה"ק רבי אלעזר לעוו זי"ע

כתב בצוואתו, וז"ל:

"כל מי שיזכה אותי וישים עין עיונו בחיבורים שלי יתברך מן השמים וכו', ואם ירצה אחד להדפיס ספרים שלי, הנני להחזיק לו כל ימי מלא חפנא טיבותא ויבורך בברכת השמים ממעל, ויחולו עליו כל הברכות הכתובים בתורה".

ועתה ישראל מה ה' אליהך שואל מעמך כי אם ליראה. הקשו רז"ל 'אטו יראה מילתא זוטרתה היא', ומשיגין 'אין לגבי משה מילתא זוטרתה היא'. ורבים נמנהו בזה דמאי נפ"מ במאי דהיא מלתא זוטרתה גבי משה, הלא הוא אמר כן אל ישראל, ולהם לאו מילתא זוטרתא היא. ונראה לפי מה שכתב הרמב"ם על מה שאמרו 'הוי שפל רוח בפני כל אדם', שלעולם יחשוב אדם שחבירו גדול ממנו, וכן מצינו במשה רבינו שהיה עניו מאוד מכל אדם, כלומר שחשב בדעתו שכל אדם אשר על פני האדמה הוא יותר חשוב ממנו, וא"כ א"ש דכיון דמשה ידע דאצלו היראה מלתא זוטרתה היא, והוא חשב שכל אחד מישראל עדיף ממנו, לכן סבר שכל שכן שאצלם היראה מלתא זוטרתה היא.

את השטר, אז אם אינו מקוים הוא חספא בעלמא.

אלא על כרחך אי סבירא לן מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, היינו משום אחרי דאצריכו רבנן קיום, כל שטר שלא נתקיים בעדים או בהודאת הלוה חספא בעלמא הוא, ממילא הוא הדין נמי בדנקיט המלוה לחודיה השטר. וכ"כ רש"י (ב"מ שם ד"ה כולי עלמא), עכ"ל.

ולכן כתב החזון יחזקאל, דנחלקו רש"י ותוס' בגדר הדין של 'מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו', דלפי רש"י היינו משום דכיון דמדברנן צריך לקיים השטר, לכן כל זמן שלא נתקיים חספא בעלמא הוא. ואילו לפי התוס' היינו משום מיגו דאי בעי אמר מזויף.

וז"ל: נראה שהתוס' חולקים על שיטת רש"י בביאור הפלוגתא אי מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו או לא, לדעת רש"י מאן דאמר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, היינו לא מטעם מיגו דאי בעי אמר מזויף, דמיגו גרוע הוא, דירא לומר מזויף דלמא יבואו עדים ויכחישוהו. אלא מטעם דאמרינן דאחרי דאצריכו רבנן קיום, כל זמן שלא נתקיים

השטר ע"י עדים או ע"י הודאת הלוה, השטר חספא בעלמא הוא, ומאן קא משוי ליה שטרא, לזה, והוא אומר שהוא פרוע. וכמו שכתב רש"י (שבת עח: ד"ה במודה), וז"ל: במודה בשטר שכתבו - הלוה מודה שכתבו - צריך לקיימו, ולומר לא פרעתי, וכל כמה דלא אמר הכי - **לאו שטרא הוא** אי לאו משכח סהדי להכיר החתימה, דמאן קא משוי ליה שטרא - לזה, דאמר כתבתיו, לזה נמי הא קאמר פרעתי, הפה שאסר הוא הפה שהתיר, עכ"ל.

ומאן דאמר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו, לדידיה כיון שמדאורייתא עדים החתומים על השטר נעשה כמו שנחקר עדותם בב"ד ואינו צריך קיום, ורבנן הוא דאצריכו קיום, כי הצריכו קיום, כי טעין מזויף ומרע ליה לשטרא, אבל בשאר טענות כגון בטענת פרוע, כיון דלא מרע בה לעצם השטר, לא בעי קיום, וממילא אין הלוה נאמן לומר פרעתי, משום 'שטרא בידי מאי בעי', שהרי אין כאן נאמנות לא מדין 'הפה שאסר הוא הפה שהתיר', שהרי כל זמן דלא איתרע שטרא ע"י טענת מזויף, יפה כחו של שטר. ולא מדין מיגו, שהרי מיגו גרוע הוא, דירא לומר מזויף דלמא יביא עדים ויכחישוהו. וכ"כ התוס' בכתובות (דף יט. בד"ה מודה) בשם פירוש הקונטרס.

אבל התוס' סבירי להו דכי אצריכו רבנן קיום, היינו דוקא כאשר קרא עליו הלוה ערעור, אבל כל שלא קרא עליו הלוה ערעור, לא הורע כחו של שטר. ומאן דאמר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, היינו משום דנאמן לומר פרוע במיגו דאי בעי אמר מזויף, ולא היה כאן שטר מעולם, ולדידהו הא דאמרינן שם בב"מ 'האי שטרא חספא בעלמא הוא', כלומר האי שטרא אין כחו יפה משום שבידו לטעון מזויף ולעשותו חספא בעלמא, ומאן קא משוי ליה להאי שטרא שכחו יפה, לזה, והוא אומר שהוא פרוע, עכ"ל.

ולפ"ז כתב החזון יחזקאל, דמיושב הקושיא דמאי מספקא ליה להתוס' הרי פשוט דבנפרע שלא בפניו יש לו להמלוה לקיים את השטר שאינו מזויף, שהרי כל זמן שלא נתקיים השטר, אין זה אלא חספא בעלמא הוא. דלפי הנ"ל מבואר דרק רש"י סובר שכל זמן שלא נתקיים השטר הרי זה חספא בעלמא, אבל התוס' סוברים, דכי אצריכו רבנן קיום, היינו דוקא כאשר קרא עליו הלוה ערעור, אבל כל שלא קרא עליו הלוה ערעור, לא הורע כחו של שטר. וממילא מספקא ליה להתוס' בנפרע שלא בפניו דליכא ערעור על השטר, אם טענינן מזויף.

וז"ל: ולשיטתם שפיר מספקא להו בנפרע שלא בפניו ומלקוחות, שאין כאן ערעור על השטר, ולא הורע כחו של השטר, אם ב"ד יכולים לטעון מזויף, או שזיוף הוא מילתא דלא שכיחא, ולא טענינן להו, (כמבואר בתוס' בכתובות צב: ד"ה דינא היא).

מיהו פרוע טענינן ליה, כיון דהוא עצמו הוי מהימן לומר פרוע מיגו דאי בעי אמר מזויף, ולא הוה מיגו כנגד חזקה של שטרא בידי מאי בעי, שיש לומר אם לא ימצא המלוה עדים לקיימו, הלוה נמי ידע זה מראש שלא שכיחי עדים לקיימו, ולפיכך לא קפיד הלוה שישאר השטר ביד המלוה, דלא חייש פן יתבענו שנית בהאי שטרא, שהרי מצי הוא לטעון מזויף, וממילא אין כאן טענת פרוע כנגד חזקה.

לזכות מ.ב.ה. להצלה בכל מעשי ידיו

והיה עקב תשמעון וגו' ואהבך וברכך. ראיתי במפרשים שמקשים איך כתוב כאן 'וברכך', הא שכן מצוה בהאי עלמא ליכא, ואיך הקב"ה מבטיח כאן שכן בהאי עלמא. ואמרתי לתרץ קושיא זו, דהא יש ב' מיני מצות, בין אדם למקום, בין אדם לחבירו. וידוע דברי הרמב"ם (בפיה"מ ריש פאה) שכתב, שמצות בין אדם למקום כגון ציצית תפילין, לא משלמים בזה העולם, אבל במצות בין אדם לחבירו, אוכל פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב. וא"כ נראה לענ"ד דפרשה זו נזכר 'תשמעון את המשפטים', וזהו בין אדם לחבירו, כמו שו"ע חושן משפט שהוא בין אדם לחבירו, וא"כ על מצות האלו משלמים גם בזה העולם, ולכן אמר הכתוב 'וברכך'.

'דרכי האמונה' להרה"ק רבי יוסף דוד ב"ר אפרים זי"ע אבד"ק זוואלוב (תלמיד בעל יושר דברי אמת)

ועיני לשמיא נטלית וכפי פרישות בתפלה, ועיני בלב נשבר ונדכה נפשי בשאלתי נועם עליהם תבקשו בזה ובבא די יתאמר מילי דשמיא מספרי אשר כתבתי

שרשי מלחמת היצר התחילה מנחש הקדמוני, כדכתיב 'ואיבה אשית בינך ובין האשה וגו' הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב'. שרשי התורה, בראשית בשביל ישראל, ישראל עלה קדם במחשבה, וכשזוכה להאמין בכל עת ורגע, שבמעשה דיבורו ומחשבתו תלוין כל העולמות, שהוא שורש התגלות המציאות מאין ליש, ובו תלוי המשכות החיות ג"כ לפי מעשה דיבור ומחשבה שלו, וכאמרם 'ליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם', 'על שלשה דברים העולם עומד' וכו', עיד"ז נמשך עליו יראת רוממותו יתברך, וביטול המציאות שלו וכו'. והנה הסט"א רוצה דווקא ההיפך, כידוע מהאר"ז ז"ל (פנ"ח שער עולם העשיה פ"ג) ע"פ 'עולת תמיד', שהסט"א מהפך הצירוף ממלת 'עולת', למלת 'תולע', ומלת 'להקריב', עושה צירוף 'להקריב', ומראה לאדם ההיפוך שפלות שקר, ומכחיש אמונת ישראל והשגחתו יתברך על ישראל, כידוע שמלך מלכי המלכים הקב"ה עומד עליו ורואה במעשיו, מחמת שהנהגות כל העולמות ושפעם וחיותם תלוי במעשה ישראל, ומראה לו גשמיותו, וכי 'מקרה האדם ומקרה הבהמה אחד', עד שמושכו בכל מיני רע ח"ו, 'טח מראות עיניו ומהשכיל לבו'.

נמצא מכל זה, שהגבהות הקדושה הוא כח ענוה אמיתית, מחמת דביקותו בהבורא ב"ה וב"ש עד שבטל ממציאות באמת, והשפלות של הסט"א מרחיקו מהבורא ב"ה, עד שנעשה ח"ו מגושם בכל מיני רע, והוא כח 'הנחש השיאני', 'השיאני' הוא תיבות 'ש' אני, 'ההיפך מבחינת החכמה שהוא תמיד בין היש והאין, וע"י החכמה נשפע כח ההשגה לדורשי הוי"ה ב"ה וב"ש, שהישות שלו נשפע מכח האין, ועיד"ז בטל ממציאותו, והנחש בהיפך 'יש אני', שמסמא עיניו לראות רק הגשם לבדו. וזהו 'מלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד, כי הוי"ה אלהיכם', ר"ל בזה הדעת וההכרה שהוי"ה אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים, כמו שאתם ממשיכים כח הוי"ה ב"ה וב"ש על נפש רוח ונשמה חיה יחידה שלכם ע"י התורה והעבודה, כמו כן התגלות אלהותו כביכול על העליונים. וכידוע שעיקר התגלות אלהותו על נשמות ישראל, והם פנימים וראשונים במלכות בכל עולם ועולם, מרישא דכל דרגין עד סופא דכל דרגין, וכדכתיב 'וידעתם כי בקרב ישראל אני ואני הוי"ה אלהיכם ואין עוד', ר"ל שזה ידיעה מחויבת, שכמו שאני למטה בקרב ישראל, כפי המשכות אלהותי עליהם ע"י תורתם ועבודתם, כמו כן 'ואני הוי"ה אלהיכם' בכל עולם ועולם, מרישא דכל דרגין עד סופא דכל דרגין, 'ואין עוד' מכל מה שנעשה ונפעל בכל מיני העולמות, הכל תלוין ועומדין על פי מעשה ישראל.